

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут
Кафедра теорії та історії держави і права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗАКОНОТВОРЧІСТЬ І НОРМОТВОРЧИЙ ПРОЦЕС В УКРАЇНІ

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № від 2023 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Законотворчість і нормотворчий процес в Україні
Викладач (-і)	Онищук Ігор Ігорович, д.ю.н., професор, професор кафедри теорії та історії держави і права
Контактний телефон викладача	+380 67 551 86 30
Е-mail викладача	ihor.onyshchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	<p>Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять зі здобувачами вищої освіти, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kttidip.pnu.edu.ua/hrafik-indyvidualnoi-roboty/</p> <p>Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань.</p>
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення є питання про діяльність уповноважених державних органів щодо розробки та прийняття нормативно-правових актів, які містять загальні правила поведінки (норми права), зокрема про законотворчість та нормотворчий процес в Україні, поняття нормотворчої техніки, особливості та стадії нормопроекування, правові основи нормотворчого процесу в Україні, моніторинг якості та ефективності законодавчих актів, тлумачення норм права та подолання колізій і прогалин у законодавстві тощо.</p> <p><u>Основними джерелами</u> цієї навчальної дисципліни виступають: підручники, посібники, документи і нормативні матеріали, енциклопедичні і довідкові видання, спеціальна література з окремих проблем законотворчості та нормотворчого процесу в Україні.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Формування знань про сутність, зміст і форми нормотворення та правозастосування, глибокого розуміння принципу верховенства права та проблем його реалізації в Україні. Обізнаність щодо європейського права та проблем гармонізації законодавства України із законодавством ЄС.</p> <p>Основними завданнями вивчення дисципліни є отримання знань про сутність сучасного нормотворення та законодавчого процесу, історію та особливості правотворчості та нормотворчого процесу в Україні,</p>	

конституційну основу нормотворчості в Україні, суб'єкти законодавчої ініціативи, законодавчу діяльність та загальні теоретичні положення законодавчого процесу в Україні, підзаконну та локальну нормотворчість тощо.

4. Результати навчання (компетентності)

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосовування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	8
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	64

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
3	081 Право	6	вибірковий

Тематика курсу

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.

Модуль I. Загальнотеоретичні аспекти законотворчості та нормотворчого процесу в Україні.

Тема 1. Концептуальні засади законотворчості в Україні.	2	2	12
Тема 2. Нормотворчий процес в Україні. Поняття, функції, принципи та види	2	2	12

нормотворчості.			
Модуль II. Прикладні аспекти законотворчості та нормотворчого процесу в Україні.			
Тема 3. Законодавча процедура Верховної Ради України.	-	4	10
Тема 4. Нормотворчість Президента України, Кабінету Міністрів України та органів місцевого самоврядування.	-	4	8
Тема 5. Правовий моніторинг якості та ефективності законів та підзаконних нормативно-правових актів.	2	4	10
Тема 6. Техніка тлумачення норм права та подолання колізій і прогалин у законодавстві.	2	2	12
ЗАГ.:	8	18	64
6. Система оцінювання курсу			
Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни є уніфікованою в межах навчально-наукового юридичного інституту і визначається п. 4.4 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженим Вченою радою Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол № 2 від 12.10.2010 р. (з наступними змінами) – <i>текст розміщений на інформаційному стенді та сайті Інституту</i></p> <p>https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/</p>		
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає <u>обов'язкове</u> виконання всіма здобувачами вищої освіти одної письмової модульної контрольної роботи.</p> <p>Варіант завдань складається з 5 питань. Перше запитання (описове) оцінюється максимально у 5 балів. 2 запитання передбачає чітку і коротку відповідь на запитання і оцінюються в 2 бали. 3-5 запитання мають тестовий характер і оцінюються максимально в 1 бал кожне.. Максимальний бал за контрольну становить 20.</p> <p><u>За бажанням (для отримання додаткових до 5 балів)</u> здобувачі вищої освіти можуть виконувати індивідуальні завдання за темою відповідного семінарського заняття. Види, приклади підготовки та критерії оцінювання</p>		

	індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та розміщені на сайті кафедри Денна форма – Кафедра теорії та історії держави і права (pnu.edu.ua)
Семінарські заняття	Система оцінювання семінарських занять визначена п.п. 4.4.3.2, 4.4.3.3 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника – https://law.pnu.edu.ua/%d0%bd%d0%be%d1%80%d0%bc%d0%b0%d1%82%d0%b8%d0%b2%d0%bd%d1%96-%d1%82%d0%b0-%d0%bb%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d1%96-%d0%b0%d0%ba%d1%82%d0%b8/ .
Умови допуску до підсумкового контролю	Форма підсумкового контролю – залік. Залік виставляється викладачем на останньому семінарському занятті у семестрі відповідно до п. 4.6. Положення про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у Навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Перескладання семестрового заліку проводиться окремою парою в письмовій формі за графіком, затвердженим директором Інституту, здобувачами, які одержали після виставлення заліку «не зараховано» (нижче 50 балів), а також мали на день виставлення заліку не відпрацьовані пропущені заняття (за умови їх відпрацювання). Заліковий білет у такому випадку складається із 5 практичних завдань, які оцінюються у 20 балів кожне. Максимальний бал за залікову роботу складає 100. Залік також може проводитися з використанням технологій дистанційного навчання на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/ . У такому разі залік проводиться у тестовій формі. При тестовому контролі знань в системі дистанційного навчання правильна відповідь на тестове завдання передбачає відповідні бали, які зараховуються здобувачу вищої освіти автоматично
7. Політика курсу	
<p><u>Письмові роботи:</u> очікується, що при написанні письмових робіт здобувачі вищої освіти мають проявити творче та аналітичне мислення, вміння аналізу суспільних процесів в контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання, вміння проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел із відповідними посиланнями на використані джерела для запобігання плагіату.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u> очікується, що здобувачі вищої освіти будуть</p>	

дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» <https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекції і практичні заняття курсу. Пропуски семінарських (практичних, лабораторних) занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття. За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу здобувача вищої освіти (п. 5.1.2 Положення про порядок організації навчального процесу та оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://law.pnu.edu.ua/організація-навчального-процесу/>).

Неформальна освіта

Визнання результатів неформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (в редакції від 12.02.2021 року) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. Артеменко В. Проектування нормативно-правових актів: навч. посіб. Київ: Європа XXI, 2007. 256 с.
2. Голдовський, А. Г. Право народу на участь у законотворчості в Україні: стан та перспективи реалізації. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*, 2021, 21.
3. Голдовський, А. Г. Зміст участі народу у законотворчій діяльності. *Scientific notes of Lviv University of Business and Law*, 2022, 32: 76-82.
4. Гусаров С. М. законотворчість і законодавчий процес в Україні : монографія [За заг. ред. доктора юридичних наук, професора, академіка НАПрНУ О. М. Бандурки] С. М. Гусаров. Харків : Золота миля, 2014. 412 с.
5. Депутат в українському парламенті (науково-практичний посібник). К.: Парламентське видавництво, 2013. 260 с.
6. Лінецький С .В., Крижанівський В. П. Коментар до Регламенту Верховної Ради України. Київ, 2015. 730 с.
7. Любченко М. Юридична термінологія: поняття, особливості, види. Харків: Права людини, 2015. 280 с.
8. Навчальний посібник з дисципліни «Законотворчість,

- нормотворчість та правореалізація» для студентів спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування. Полтава: ПолтНТУ, 2019. 113 с.
9. Нариси з нормопроекування. Оттава, 1999. 339 с.
10. Онищук І. І. Правовий моніторинг: проблеми методології, теорії та практики: монографія. Івано-Франківськ – Дрогобич: Коло, 2017. 512 с.
11. Онищук І. І. До проблеми співвідношення норми права та статті закону. *Правове регулювання суспільства та проблеми теорії держави і права*: матер. наук.-практ. інтернет-конференції (м. Івано-Франківськ, листопад-грудень 2012 р.). Івано-Франківськ: Лабор. акад. дослідж. прав. регул. та юрид. техніки, 2012. С. 8–10.
12. Онищук І. І. Логічна схема письмового викладу законодавчого акта. *Українство: динаміка сенсів і вимірів національного буття*: матеріали Всеукр. наук. конф. (м. Кривий Ріг, 9 лист. 2018 р.). Кривий Ріг: ДЮІ МВС України, 2018. С. 281–283.
13. Онищук І. І. Правова цифровізація як інтегральний метод формалізації права. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2020. №6. С. 41–50. DOI: <https://doi.org/10.32886/instzak.2020.06.05>
14. Онищук І. І. Термінологія нормативно-правового акта. *Право і безпека*. 2010. № 5 (37). С. 25–29.
15. Онищук І. І. Техніка документального вираження змісту нормативно-правового акта. *Університетські наукові записки Хмельницького університету управління та права*. Хмельницький, 2011. С. 63–66.
16. Онищук І. І. Техніка юридичного письма в нормативно-правових актах: монографія. 2-ге вид., стер. Харків: Право, 2019. 226 с.
17. Онищук І. І. Техніка юридичного письма: понятійно-категоріальний апарат. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2013. № 3 (74). С. 87–94.
18. Онищук І. І., Бойко Г. І. Логіка юридичного конструювання. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права ім. Короля Данила Галицького*. 2015. №11. С. 38–44.
19. Погорелова З. О. Проблеми удосконалення законотворчої діяльності. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія Право*. 2021. Вип. 68. С. 25–29. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2021.68.4>
20. Попова О. В. Нормотворчий процес та правозастосування: навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2022. 168 с.
21. П'ятецька О. В. Синонімія української законодавчої лексики: функціонально-стилістичний аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2019. №38. Т. 3. С. 142–145.
22. Правотворчість в Україні: перспективи законодавчого врегулювання: збірник наукових праць / за заг. ред. О. О. Кота, А. Б. Гриняка, Н. В. Міловської. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. 226 с.

23. Риндюк В. І. Нормотворча діяльність: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2009. 162 с.
24. Фулей Т., Лукас Л., Сайц Л. Проведення експертизи проектів нормативно-правових актів з використанням методики вирішення проблем. К.: ФОП Москаленко О. М., 2013. 168 с.
25. Шутак І. Д., Онищук І. І. Юридична техніка: навч. посіб. для вищ. навч. закл. Івано-Франківськ: Лабор. акад. досл. правового регул. та юрид. техніки. Дрогобич: Коло, 2013. 496 с.
26. Шутак І. Д., Онищук І. І. Юридична техніка: питання доктрини: [підрозд. 3.6]. Правова доктрина України: У 5 т. / Нац. акад. прав. наук України; редкол. В. Я. Тацій та ін. Харків: Право, 2013. Т. 1: Загальнотеоретична та історична юриспруденція. С. 638–691.
27. Ющик О. І. Теоретичні основи законодавчого процесу: монографія Ющик О. І. К.: Парламентське вид-во, 2004. С. 412.